

AUTORSKÁ PRÁVA A LICENCE

Při práci s digitálním obsahem je třeba dbát na dodržování zákonů a licenčních pravidel. V praxi to znamená, že musíme používat legální software a při psaní textů uvádět použité zdroje. Také nesmíme stahovat a zveřejňovat cizí fotografie a videa, jejichž licence to neumožňuje.

V příběhu...

Vilma byla dvacetiletá slečna s bohatými zkušenostmi s vedením lekcí aerobiku. Dokonce měla vlastní klub, který chtěla posouvat na stále vyšší úroveň. Inspiraci hledala na webových stránkách zahraničních klubů. Ty ji tak nadchly, že se rozhodla vytvořit si svůj vlastní web. Naplánovala si, že obsahem webu bude kalendář akcí klubu, články a videa o aerobiku, informace o instruktorech, tipy na vybavení, cvičební úbory i zajímavé knížky... Sama chtěla do budoucna natáčet různá videa pro ženy, které nemohou chodit do jejího klubu a budou chtít cvičit doma s virtuální trenérkou.

Za měsíc byl základ webové stránky hotový. Vilma se naučila vkládat na stránku zajímavé články, rozhovory, reportáže i doporučení z oblasti zdraví a výživy. Také si dala práci s vyhledáváním odkazů na videa a přitažlivých fotografií, které postahovala z internetu. Webová stránka se rychle plnila a brzy si našla mnoho příznivců nebo lépe řečeno příznivkyň. Počet členů klubu se zvyšoval a ona sama byla zvána na zajímavé akce. Vilma si stránku nemohla vynachválit.

Za čtvrt roku přišel dopis, v němž se Vilma dočetla, že na své webové stránce neoprávněně užívá cizí fotografie. Autor ji vybízel k zakoupení licence k těmto fotografiím, přičemž požadoval vysokou částku. Vilma to považovala za nehoráznost, a proto se rozhodla nereagovat s tím, že vše vyřeší čas. Dopisy ale chodily dál a Vilma dál nereagovala. Poslední dopis byl zároveň pozvánkou k soudu, kde bylo Vilmě prokázáno neoprávněné užití cizího autorského díla. Zároveň bylo rozhodnuto, že musí zaplatit autorovi fotografií licenční poplatek a náhrady majetkové újmy, kterou autorovi způsobila. Vedle toho jí byla uložena povinnost odstranit fotografie ze svých webových stránek.

Poslední ranou byla finanční pokuta ve výši 125 tisíc korun.

POPIS KOMPETENCE

Veškerý digitální obsah (data, texty, fotografie, videa, ...), který je na internetu, někdo vytvořil, a tedy někomu patří. Proto se na tento obsah vztahuje zákon o autorských právech. Pokud jedinec například stáhne fotografii z internetu a využije ji pro další šíření, tak je to protizákonné. Musíme mít na paměti, že existují licence (přenositelné povolení či oprávnění k užívání textů, programů, fotografií, videí a dalšího digitálního obsahu) a že použití obsahu v rozporu s licencí je nelegální, tedy trestné.

Je nutné vědět, jaký je rozdíl mezi „koupit“ a „ukrást“. S tím souvisí pochopení významu autorského práva a znalost základních pravidel pro ochranu a šíření duševního vlastnictví, kam digitální obsah legislativně náleží.

NEJČASTĚJŠÍ ČINNOSTI

Respektování duševního vlastnictví

Duševním vlastnictvím se rozumějí výhradní práva k nakládání s díly, vynálezy a jinými nehmotnými výsledky procesu lidské tvořivosti, zkoumání a myšlení. Těmi jsou myšleny různé výsledky více či méně originálních myšlenek, námětů, návodů a řešení. Respektování duševního vlastnictví znamená, že při užití díla jedinec respektuje pravidla, ctí morální zásady, nešíří bez souhlasu autora dílo dál atp. Práva k duševnímu vlastnictví lze směřovat, jejich ochranou se zabývá autorské právo.

Dodržování autorského práva

Autorské právo se zabývá vztahy mezi uživateli a tvůrci autorských děl. Chrání výsledky tvůrčí činnosti autorů a práva autorů na využívání těchto výsledků.

K nejčastějším případům nedodržování autorského práva patří neoprávněné veřejné užití autorského díla (např. použití fotografie či videa z internetu na vlastním webu, profilu na sociální síti apod.).

Získávání a udělování licencí

Licence je právní termín, který znamená povolení nebo oprávnění k určité činnosti, zvláštní smlouva opravňující nakládání s autorským dílem. Se zakoupeným softwarem může uživatel nakládat pouze za podmínek, které určuje jeho autor. Není proto zpravidla možné jej žádným způsobem používat, šířit či přepisovat jeho kód bez souhlasu autora. Povinnost dodržovat licenční podmínky navíc stanovuje autorský zákon.

Creative Commons licence

Pro účely dalšího používání obsahu, který vytvořila jiná osoba, jsou vhodná díla pod licencemi Creative Commons (CC). Každá

licence CC umožňuje autorům díla, aby si zachovali autorská práva a zároveň zvolili způsob, jak se s jejich dílem bude moci nakládat. Nástroje a licence CC zajišťují každému jednoduchý a standardizovaný způsob, jak umožnit ostatním užívat svoje dílo – je možné stanovit, zda se může dílo kopírovat, šířit, upravovat, pozměňovat, a to v rovině pro komerční/nekomerční použití, příp. s požadavkem uvedení původního autora.

Více na: www.creativecommons.org/licenses/

Stahování filmů, knih a hudby

Každý audiovizuální obsah (film, hudba, audioknihy) někomu patří, někdo ho vytvořil a náleží mu za to odměna. Legálně tento obsah můžeme používat (stahovat/pouštět online)

prostřednictvím k tomuto účelu určených společností/webů (Netflix, HBO, Amazon, O2, Spotify, ...). Tímto způsobem se poplatky za shlédnutí nebo poslech dostanou autorům. V případě e-knih (ebooků) si můžete koupit licenci ke stažení knihy do své čtečky prostřednictvím téměř všech online knihkupectví. Jakékoliv jiné šíření či stahování filmů, hudby a knih bez vědomí autorů je nezákonné (např. filmy uložené na uloz.to, webshare.cz, torrentech, ...).

Kopírování textů

Pokud tvoříte nějakou práci a využíváte texty z jiných materiálů (knih, studií,...), musíte uvést zdroj těchto textů. Existuje předepsaný formát, který určuje, jak má citace vypadat – k vygenerování správného tvaru můžete využít např. www.citace.com.

ÚROVNĚ KOMPETENCE

0

-

1

Ví, že existují licence, povolení nebo oprávnění k užívání textů, programů, fotografií, videí a dalšího digitálního obsahu. Chápe význam autorského práva v online prostředí, ví, jaký je rozdíl mezi „koupit“ a „ukrást“ (ve smyslu obsahu na internetu).

2

Chápe smysl existence licencí – pravidel pro ochranu a šíření duševního vlastnictví – a to, že digitální obsah je produktem duševní práce. Ví, že existují různé druhy licencí k digitálnímu obsahu a použití v rozporu s licencí je nelegální, tedy trestné.

3

Zná licenční politiku, např. Creative Commons, rozlišuje jednotlivé druhy licencí. U svých digitálních děl volí a uvádí vhodnou licenci.

DIGITÁLNÍ TECHNOLOGIE

POČÍTAČ

NOTEBOOK

TABLET

MOBILNÍ TELEFON

SOFTWARE A DIGITÁLNÍ OBSAH

PROGRAMY A ZDROJE

Generátor licencí Creative Commons

www.creativecommons.org/choose

Druhy licencí Creative Commons

www.creativecommons.org/licenses/

Generátor citací

www.citace.com

Filmy nejsou zadarmo

www.filmynejsouzadarmo.cz

Cílem webové stránky je upozornit na skutečnost, že stejně jako za jakýkoliv jiný požitek, i za ten filmový se platí.